

zacije, a le podpredsednik in še to čast je odložil, ker je hotel s tem javno obsoditi — nedelavnost.

V boju za izboljšanje učiteljskih plač je stal vedno na čelu. Tako je na demonstracijskem učiteljskem shodu meseca marca 1899 leta v celjskem „Narodnem domu“ bil on ob navzočnosti nad 500 tovarišev in tovarišic, nekaterih deželnih in državnih poslancev glavni in edini govornik ter je svojo nalogo vsaj tako častno rešil kakor letos Gossarek na graškem shodu.

Leta 1893. ga je volil okraj. zastop šmarski v okr. šol. svet za dobo 6 let. Dasi Strmšek ni bil član okr. zastopa, si je ta izbral izmed učiteljstva njega kot najodločnejšega moža, ker je vedel, da bo kot učitelj-strokovnjak uspešno deloval v tej važni šolski korporaciji v dobrobit šole in učiteljskega stanu.

Od leta 1899. je zastopal učiteljstvo v okr. šol. svetu tako vestno in odločno, da si je že samo s tem pridobil za tukajšnje učiteljstvo nevenljivih zaslug. Njegovo delo je bilo odkrito in pošteno, kakor je bil odkrit in pošten tudi on. Povedal je resnico prijatelju ali nasprotniku v obraz in če je bila potem prav zamera. Vse učiteljstvo, razen malenkostne izjeme, je bilo vedno na njegovi strani in je njegovo delovanje odobravalo. Čim svetlejša je luč, tem temnejša je senca, to se je pokazalo tudi tukaj. Kakor je bil čist Strmšek, tako je bil umazan njegov nasprotnik.

Kdor je potreboval dobrega sveta in pomoči, se je obrnil do Strmška in nikoli brez uspeha. Njegov neizprosno možati nastop mu je prinesel marsikatero bridko uro; učiteljstvo je imelo sicer korist, a on si je le nakopal nasprotstvo navzgor in trpel škodo.

Zadnja leta si ni več želel boljše službe. Videl je, da ljudje spoznavajo njegovo vrlo delo, da cenijo izredne zasluge, da si je pridobil zaupanje. V domači občini si je kupil večje posestvo, kjer je z velikim veseljem kmetoval. Uredil si je zgledno gospodarstvo. Letos je še z mrzlično naglostjo prezidal hišo. Teden dni pred smrtjo so odšli zidarji, in tako je pripravil svojem prijeten dom, kakor bi slutil svoj opasni položaj.

Kakor je bil vodja učiteljstva, tako je bil tudi med voditelji radikalne političke stranke. Mlačnost in brezdelnost v narodni politiki na Štajerskem ga je tlačila liki mōra.

Iz turistovskega nahrbtnika.

Piše Fort. Jelovšek.

Tu se poslovi od nas tudi dragi tovariš iz Mokronoga; na vse naše prigovarjanje, naj nam ostane zvest sodrug tudi na Triglav, nam je odgovarjal z nepobitnim dejstvom, da ima doma mlado ženko, ki je še ne mara tako hitro zapustiti — a vrto-glavi Triglav zahteva baje tudi časih svoje žrtve. In tako se napotimo samci v Sredujo vas po geslu Gestrinovem: „zatorej na stran nepotrebne skrbi, uživaj življenje, dokler te ne mine!“

Skrbni naš vodnik nam je zabičeval ves čas, da moramo postati pravcati abstinentje, ko nastopimo turo v gore, zakar pa se ni nobeden posebno navduševal, in mislim, da tudi vodnik sam ne, ker je bolj upošteval sofistško načelo: „Poslušaj me, a me ne glej!“ Saj mi tega ne šteješ v zlo, če kaj izza kulis izdam; kot točen poročevalec sem moral vsakemu polukati celo tja dol v želodec — in res sem odkril tamkaj vse polno suhih gob in žejnih bacilov — in kakor je tebe grizlo, začne nekaj ščipati tudi mojega pišečkega junaka in mene — ker sva oba iz vinskih gor in končno obolita še vrla Šoštanjčana in nastala je pravcata epidemija — in vsi smo jo začeli zdraviti z rujnim vincem.

Svojim prijateljem je v razgovoru večkrat potožil, da se mora izpremeniti političko življenje in delovanje, in če propade narod, posebno pa še kmetiški stan. Z največjim navdušenjem je pozdravil vsako napredno gibanje in se postavil takoj v prvo vrsto bojevnikov z znano požrtvovalnostjo. Bil je sedaj tudi so-ustanovnik „Narodne stranke“. Z njemu lastno samozavestjo je razpravljaval na mnogih shodih gospodarska in politička vprašanja ter vedno žel priznanje in pohvalo. Ljudstvo ga je rado poslušalo. Na političkih shodih se je redno dotaknil tudi šole in našega stanu. V zadnjem velilnem boju je bil baš ta predmet najhujše agitacijsko sredstvo proti „Narodni stranki“, a Strmšek je s svojimi prepričevalnimi besedami dokazal potrebo in korist šole in važnost učiteljskega stanu in tako pogosto izpreobrnil naše nasprotnike v naše prijatelje.

Bil je zgleden učitelj, zgleden politik in nad vse zgleden mož in oče. Na svoji prvi službi na Ponikvi si je izbral družico iz znane imovite hiše Zdolšek-Pinterjeve. Ves čas sta živela s soprogo v najboljši sporazumnosti. Blaga žena je poznala njegove visoke ideale, ga umela in podpirala. Vsak spis ji je prej prečital in se z njo pogovoril, preden ga je objavil.

Sedaj jo je ostavil. Težko je bilo slovo, a kruta usoda je bila neizprosna. Z ubogo vdovo plakajo trije nepreskrbljeni otroci, ki jih je pokojnik iskreno ljubil. O Božiču leta 1905. se je pojavila prva kal bolezn. Iskal je zdravja pri raznih zdravnikih, a vse zaman, vedno je šlo rakovo pot. Večkrat se mu je sicer za nekaj časa obrnilo na bolje, a nato ga je še s hujšo silo prišlo. Meseca julija je zvedel v Gradeu za svojo neozdravljivo bolezen. Kakor je bil pogumen v življenji, tako tudi na smrtni postelji. Mirno je čakal urnih korakov bližajočo se smrt — do zadnjega trenutka pri popolni zavesti. Sam je še vse potrebno ukrenil in naročil.

Zadnji dan je še pravil ženi prekrasne misli, katere bi rad pisal „Učit. Tovarišu“ v slovo, vendar oslabela roka ni več prišla za pero, ostalo je le pri želji . . .

Največja skrb so mu bili žena in otroci. Svojim najboljšim prijateljem jih je priporočal v varstvo in prosil, naj bodo v teh bridkih urah ženi v pomoč. Blagoslavlja je otroke, je izdihnil svojo preblago dušo.

V nedeljo, dne 8. t. m., smo položili tega neumorno delavnega moža k večnemu počitku. Na stotine ljudstva od vseh

„Oče nebeški, glej,
še en kozarček zdej —“

in prav imenitno smo se zabavali v družbi ljubeznjivih gospic in zgovornih lovecev in pozno v noč je zapel tercet brhki planšarici Roziki:

„Oj, Rozika, Rozika, al' že spiš?“

Tu zremo tudi, da prenočuje v hotelu sv. Ivan saški kralj, ki je tudi namenjen na Triglav, in drugo jutro na vse zgodaj, ko smo se ravno poslavljali od gostoljubnega tovariša Rihteršiča, se pripelje v dveh ekvipažah s svojim spremstvom.

Vedrega duha in mladostno navdušeni, dobro založeni s provijantom in prešernim humorjem, pogumno krenemo po strmi pešeni stezi navzgor proti planini Uskovnici. V Srednji vasi pa se nam pridruži še neki gospod iz Gradea, ki je bil čital v „Učit. Tovarišu“ o tej naši ekspediciji.

Pot, četudi strma in ponekod prodnata, je bila dokaj prijetna; v senci košatih gozdov drug za drugim tiho stopajoč — malo govoriti spotoma je suprema lex pravemu turistu, smo prišli na Uskovnico, kjer smo se v planinski koči dobro pokrepčali s svežim kravjim mlekom. Odtod drži dobro markirana steza izvečine po planinah, koder se prosto pase goved, do zavetišča S. P. D. na planino Konjščico. Tu smo napravili prvi večji odmor. Razen imenovanega zavetišča se nahaja tu tudi

krajev in iz vseh stanov je prihitelo izkazat predragemu prijatelju, vzornemu učitelju, zvestemu tovarišu in pogumnemu bojevniku na narodno-politiškem polju zadnjo čast. — Nepregledne množice so se valile pred in za krsto, ki so jo nosili člani krajnega šolskega sveta na pokopališče. Slovenski Štajer ni še videl takega pogreba.

Po končanem cerkvenem obredu je govoril o Strmšku domači župnik g. Gomilšek, slikajoč ga kot zgledega očeta, učitelja, Slovenca in kristjana. — Ob odprti gomili so se na to poslovili od rajnega Vekoslava tov. Černej v imenu šmarskega učit. društva, tov. L. Jelenc imenom „Zveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“ in gospod dr. Zabuškovek imenom „Narodne stranke“.

Bodi nepozabnemu in težko nsdomestljivemu Strmšku ohranjen trajen spomin! Njegovo življenje pa bodi sijajen zgled nam, ki smo ostali!

Ponemčevanje slovenskega šolstva na Štajerskem.*)

V predzadnji številki je „Učit. Tovariš“ v notici „Proti nemškemu šolstvu na slovenskem Štajerskem“ opozoril na nemške šole, ki jih ustanavlja Schulverein pri nas ter pozival Ciril-Methodovo družbo k resnemu in uspešnemu delovanju proti tem nakanam. Niso le te ponemčevalnice velika nevarnost za naš narodni obstoj, temveč še večja nevarnost nam preti od ponemčevanja slovenskega šolstva, ki se je v zadnjem času pričelo prav sistematiško.

Kakšen boj se bije za nadučiteljsko mesto v Zidanem mostu, je že nekoliko znano, ker so slovenski časopisi že parkrat zaropotali zoper g. Omereška, nemčurskega učitelja v Ločah, ki ga hočejo naši posili Nemci spraviti v Zidan most. Kdor g. Omereška pozna izza dijaških let, ve, kaka duševna reva je bil in da se ni vrgel v nemčurski tabor, bi bil danes še večja ničla kot je bil dijak med sošolci. Vse dejanje in nehanje te poturice kaže njegovo plitvost in omejenost, kaže nje-

*) Ta članek je bil namenjen za zadnjo številko, pa nam je — žal — dospel prepozno. Objavljamo ga pa, da se bomo vedeli pripraviti za bodočnost. Uredn.

pastirska koč, kjer izdelujejo jako okusen sir. V bistri studenčnici smo si ohladili svojo žejo, in postrežljiva planšarica nam je skuhala belo kavo; razentega pa nam je tovariš „pošlatač“ iz Šoštanja — tako smo ga nazvali, ker je hotel vsak kamenček in vsako rastlino anatomske preiskati — narezal iz naših nahrbtnikov kruha, sira, jajec in klobas; zraven pa je še ta in oni skrivši polukal v svojo čutarico — dokler nismo drug drugega izdali in si tako očito lajšali svoje nahrbtnike. V tem pa prikoraka saški kralj s svojim spremstvom, in ker tam ni druge koč na razpolago, smo mu drage volje odstopil svoj prostor ter plegli na ledino pred koč in zato ali Bog zna iz kakih motivov nas je kralj sam lastnoročno dvakrat fotografiral z vso našo turistovsko prtljago vred — in smeno si domišljati, da bomo sigurno za dekoracijo kje v kaki kraljevski dvorani, kar je nekaternikom posebno imponiralo; meni, ki sem vseskozi demokratskih načel, je bil ta „kraljevski slučaj“ popolnoma egalen. Naš vodnik mu je tudi predložil spominsko knjigo S. P. D., in kralj je vpisal: „Friedrich August, König von Sachsen“ in tudi njegov „Flügeladjutant“ in njegov zdravnik sta se vpisala. Nato se nam je za izkazano vljudnost zahvalil ter pripomnil, da je tudi on namenjen na Triglav, in v slovo mu je bil naš slov planinski pozdrav.

govo kričavost in nezmožnost za kako resno delo. Družil se je in se družil z največjimi kričači in z ljudmi, ki se jih izogiblje vsak pošten človek, tudi Nemeec. Le en primer naj navedem. Na Bregu pri Ptujju je stanoval Franc Leskoschegg, sin slovenskih staršev, a hud in zagrizen nemškutar. Ta je bil daleč okrog znan kot kričač in nasilen človek. Kake kvalitete je bil, kaže dovolj dejstvo, da je bil izgnan iz mesta. In s tem človekom je Omerešek občeval, od tega se je navzel kričavosti in manir. Omerešek, ki je bil dober prijatelj proslulega Leskoschegga, hoče postati nadučitelj v Zidanem mostu?! Ali je še kaj pravice in dostojnosti pri naših šolskih oblastih?! Leskoschegga so se ogibali vsi Nemci in tudi nemčurji, a njegov prijatelj Omerešek hoče sedaj igrati ulogo pri naših nemčurjih. Prejkoslej zadene obče preziranje tudi Omereška, zakaj Slovenec ga itak ne pogleda več, pravi Nemeec tudi ne, in tistim nemčurjem Leskoscheggovega kalibra, ki ga prostežirajo, pa ga privoščimo, ker se družil le enako z enakim.

Če postane Omerešek nadučitelj v Zidanem mostu, bomo brezobzirno razkričali vse njegovo početje, bomo pisali o njegovih obiskih pri proslulem Leskoscheggu, bomo osvetili to kliko v pravi luči. Naj potem nihče ne javka o naši brezobzirnosti, zakaj če se drzne takega človeka kot je Omerešek imenovati nadučiteljem, ni nobena obzirnost na mestu.

Na Hajdini je razpisano nadučiteljsko mesto. Tudi tu se hoče vriniti slovenščine nezmožnega Nemca. Znani Straschill je krajni šolski ogleda in je lani premotil nekatere člane krajnega šolskega sveta, da so z njim glasovali za nemški učni jezik na hajdinski šoli. Na odločnem odporu zavednih občin hajdinskih se je ta sklep krajnega šolskega sveta razbil; a Straschill hoče ponemčenje hajdinske šole dognati na drug način. Pozval je nekoga Nemca iz Fonsdorfa, naj kompetuje za nadučiteljsko mesto v Hajdini. Ta Nemeec, neki g. Andre ali kako se že piše — je najsposobnejši učitelj in najpoštenejši človek — ne sodi za nadučitelja na Hajdino, ker ni usposobljen za slovenščino. Ima sicer v izpričevalu red, da je obiskoval tečaj iz slovenščine, a službuje že čez 20 let v čisto nemških krajih. Že blizu 20 let ni videl niti čital slovenske knjige, že blizu 20 let ni govoril in občeval slovenski, in tak mož bi naj bil sposoben za nadučitelja na slovenski petrazrednici?! Ali ni to predrznost, vriniti takega moža in še celo proti njegovi volji na slovensko posest?!

Zopet smo ubrali pot pod noge, prehiteli kraljevo karavano in dospeli v veličastno, ogromno globel „Jezerca“, obdano od vseh strani od nebotičnih, navpičnih grebenov in fantastičnih čerij, da se ti zdi, kakor bi mogočen Neptun zasadi ogromni svoj trizob v jasno modrino vedrega nebesnega oboka. V resnici nekaj velikanskega, veličastnega. Skozi Jezerco smo prišli po jako strmi in prodnati stezici preko sedla na Tolstee, odkoder se ti razgrne diven pogled po romantični bohinjski dolini, bohinjskem jezeru, visoki Črni prsti in dalje tja v nedogledne daljave.

Tu smo uzrli prve planike; oko se mi je porosilo in z nekim posebnim tajinstvenim čuvstvom sem drhteče poljubil prvo nežno cvetko, ki sem jo utrgal v ozki razpoklini v tem silnem skalovju; visoko gori na planinah pa je prijetno zvonkljala živina in slišali smo planšarico klicati svoje ljubljence: jagodo, sivko i. t. d.

Tu nas je zopet dohitel kralj, ko smo trgali planike, in videč nas, jih je šel tudi sam trgati, a imel je smolo z menoj vred; nosil je stisnjeno angleško pokrivalo in se je razvnet opravičeval, da jih nima kam vtikat za klobuk, zato mu jih mora nositi njegov adjutant; jaz pa sem nosil kolesarsko čepico in ker nimam svojega adjutanta, sem jih zbasal v svoj nahrbtnik.

Amons Komensky, kje so tvoja načela o učnem jeziku, ali jih spoštujete udje okrajnega šol. sveta, ki jim je le za ponemčenje naših šol? —

V Mariboru na c. kr. učiteljsku je bilo razpisano mesto vadniškega učitelja. Kakor čujemo, je imenovan neki nemški Kočevar dr. Herbst. Če je to res, je to naroden škandal, atentat na našo narodno posest. Ko je Slovenec g. Fistravec bil pomaknjen iz vadnice na učiteljske, je njegovo mesto zasedel Nemeč gosp. Hren, torej za Slovencem Nemeč, in tako se ustvarja nemška posest, in naši poslanci in naša javnost molči! Sedaj, ko se je, oziroma hoče imenovati zopet Nemca, ali naj zopet molčimo in mirno trpimo, ko nam kradejo mesto za mestom! Učiteljske v Mariboru je namenjeno Slovencem, a hočejo ga popolnoma ponemčiti. Sedaj sta že dva Nemca na vadnici, a če se bo tako sistematiško ponemčevalo, izginejo slovenski učitelji iz Štajerske. Na Štajerskem nimamo ni ene meščanske šole, edino na vadnico lahko pride slovenski učitelj, ki napravi, oziroma hoče napraviti izpit za meščanske šole, a še od teh bornih štirih vadniških mest so nam odjedli dve mesti.

Nemci delajo sistematiško, a mi spimo in se ne brigamo. Če se kdo obrne na merodajne kroge, in jih opozori na pretečo nevarnost, se smatra zadeva le kot osebna dotičnega prošnjaka, a nasprotniki razvijajo vse moči za vsako mesto, ker uvidevajo v tem velevažno narodno delo. — Seveda nam ni treba slovenskega narodnega sveta, saj posluje nemški narodni svet tudi, in sicer še celo v prvi vrsti za slovenski del Štajerske; nam ni treba jugoslovanskega ministra-rojaka, saj odločuje v naših zadevah nemški minister Prade! Potem se pa še dr. Korošec, ki je razbil slovenski narodni svet, baha s svojo narodnostjo in dr. Šusteršič, ki intrigira zoper osnovanje jugoslovanskega ministrstva, se postavlja kot edini pravi narodnjak. Hodite se solit s tako narodno zavednostjo! Po vaših dejanjih vas sodimo in ne po vaših lažnjivih besedah, in vaša dejanja so črna kot je črna vaša izdajalska duša, brezdomovinski klerikalci!

Kar čuti v resnici narodno, v boj za naše narodno šolstvo! Čigar je šolstvo, tega je bodočnost. Za vsako učno mesto razvijmo vse svoje moči, ker je to naš socialni in narodni boj. Za mesta v Zidanem mostu, Hajdini in Mariboru pa takoj vse na krov, da rešimo, kar se še da rešiti.

Steza zavije sedaj preko strmega in skalnatega Tolsteca in ponekod moraš jako previdno in oprezno stopati preko ozkih grebenov in mimo zevajočih prepadov, da ne zdrčiš v brezdanja brezdna. Tu naj omenim nekega dogodka, ki bi me stal lahko življenje. V nekaki mrzlični ljubosumnosti, kdo bo nabral več in lepših planik, smo povsod stikali za njimi. Jaz ugledam visoko nad seboj v skalovju dve posebno lepi. Nепristopnejše in nevarnejše je mesto, lepše planike cveto, kot bi se nežne cvetke hotele skrivati pred človeškim vandalizmom. — Ne pomišljam dolgo, ampak začnem plezati po skalovju gor — in po napornem plezanju pridem do njih. Z desno roko pograbim za nek greben in z levo roko utrgam cvetki ter ju vtaknem za pas.

A sedaj — naprej ne smem, nazaj ne vem, in visel sem na pečini kot nekaj drzoviti Maksimilijan. Tako ne pojde dol, ko se je šlo gor. — Moj „vademeccum“ nahrbtnik mi je bil najbolj na poti. Rad bi se ga bil iznebil in ga zapodil makar tja dol v Hades z vsem provijantom vred, saj smo bogovom tem bližje čim manj potrebujemo, in blizu njih sem vsekako bil v tej visočini, ali nisem ga mogel odpeti. Z velikim trudom se vendar nekako zasučem na hrbet, da bom vsaj prostih očij gledal teren pred seboj, koder bom mogoče drčal v globočino, ker

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek 3. dne oktobra ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli.

Vzpred:

1. zapisnik prvega zborovanja. 2. Dopisi 3. Poročilo delegatov o letošnjem zborovanju „Zaveze“. 4. Nekaj o „Zvezi slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“, poroča g. P e s e k. 5. Slučajnosti in nasveti.

Točno ob 10. uri zboruje ravnotam „Čebelarsko društvo učiteljev“.

K polnoštevilnej udeležbi vljudno vabi

Ž i h e r, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj zboruje v četrtek, dne 3. oktobra, predpoldne po 10. uri v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru po sledečem vzporodu:

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zborovanju „Zaveze“ v Radovljici. Poroča T o m a ž i č. 4. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje. 5. Volitev poverjenikov za posamezne stanovske liste. 6. Slučajnosti.

Na mnogobrojno udeležbo vabi vljudno

odbor.

Goriško.

Učitelj. društvo za sežanski šolski okraj ima dne 3. oktobra ob pol 11. uri predpoldne v Štanjelu svoje občne zborovanje.

Vzpred:

1. Predsednikov pozdrav. 2. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Referat: „Tehnika“; poroča tov. Ant. Mervič. 4. Eventualni predlogi.

Na obilno udeležbo vljudno vabi

o d b o r.

Književnost in umetnost.

Slovensko združništvo in sodelovanje učiteljstva pri istem. Predaval na XIX. skupščini Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v Radovljici dne 25. avgusta 1907 V l a d. P u š e n j a k. Ponatisk iz „Zadruga“. Izdala in založila „Zadružna zveza v Celju.“ Celje, 1907. Str. 31. — Priporočamo to temeljito razpravo zlasti onim tovarišem in tovarišicam, ki niso bili v Radovljici in ki torej niso čuli Pušenjakovega strokovnjaškega predavanja.

Beseda o Anton Kosijevi „Zabavni knjižice“. Nedavno je ocenil v „Učit. Tovarišu“ Aliquis 13. zvezek te publikacije ter med drugim prav dobro omenil: „Kar bi utegnilo

preko ozke stezice pod seboj bi bil zdrknul kot kak „autler“ naprej po gladkem skalovju na oni svet med prestrašene antipode — Američane. Tako nekako premišljujoč in bogve kaj sem še mislil — to znam, da „grevenge“ še nisem bil obudil, kakor trdijo to pobožni ljudje, da baje to vsak stori v smrtni nevarnosti — Bog mi odpusti to pozabljivost — izkušam lezti navzdol — in zdrkne mi leva noga, s katero sem oprt ob skalo in za las — bi bil šinil v globočino. — Bliskoma zgrabim z levo roko drug rob, a desno peto zasadi v nasprotni greben pod seboj — in rešen sem bil vsaj v tem trenutku. Nato zakličem tovarišem: „Na pomoč!“ in vrli moj Pišečan je bil prvi pod menoj, da me eventualno zaustavi, če bi mu z nepostavno brzino priropotal naproti. „Viribus unitis“ se mi vendar posreči, da se splazim z velikim naporom in trudom s te vratolomne ekspedicije na varno stezo — in zahvalil sem Boga, da bom le še nekaj časa tlačil travo po tem božjem svetu.

Na vrhu Tolsteca srečamo tudi one tovariše, ki so šli od nasprotne strani na Triglav in so se po naši progri vračali navzdol; s triglavskim pozdravom smo se ločili in nadaljevali vsak svojo pot. Sredi popoldneva pridemo na Velo polje 1700 m visoko do Vodnikove koče S. P. D.

marsikaterega učitelja neprijetno dirniti, je faktum, da se knjižica ni tiskala v „Učiteljski“, nego v „Katoliški tiskarni“. Glede tega je izrekel ocenjevalec g. Kosiju začudenje, na kar je prejel od njega sledeči odgovor: „Med 2000 naročnikov, imamo k večjemu kakih 150 učiteljev, oziroma šol, vsi drugi so neučitelji-mladinojubi raznih stanov. Po nekaterih krajih niso ne učiteljske ne farne knjižnice naročene na „Zab. knj.“, pač pa zasebniki, t. j. starši otrok. To dejstvo moramo upoštevati in potem svoje ravnanje glede tiskarne uravnati. Ako ima namreč „Mladinska knjižnica“, ki je prava last učiteljstva, samo 300 naročnikov kaj šele moja, najsi bi se tiskala tudi v domačem zavodu! Muzikalna svoja dela, katerim so odjemniki kolegi, bom dal tiskati vse v „Učiteljski tiskarni“ in tako mislim, je prav.“ —

Mi pa pravimo, da tako ni prav in se s tem Kosijevim pojasnilom nikakor ne moremo strinjati.

Pred vsem se nam zdi neverjetno, da ima g. Kosi med svojimi naročniki k večjemu 150 učiteljev, oziroma šol; saj vendar razpošilja svoje brošurice učiteljstvu v vse kraje in to v duplo. Že v dveh ali treh okrajih ima torej nad 150 učiteljnaročnikov, ker smo uverjeni, da je pač malo takih tovarišev, ki bi mu knjižice vračali; saj je cena malenkostna.

G. Kosi pravi, da mora pri določitvi tiskarne upoštevati dejstvo, da so naročeni na knjižico večinoma zasebniki, t. j. starši otrok. Ta pač ne more držati! Kdo so pa naročniki „Zvončka“ in posebno še „Domačega ognjišča“? Mar ne zasebniki, starši otrok? Torej bi se tudi ta lista ne smela tiskati v „Učiteljski tiskarni“.

In ali meni g. Kosi, da razni naročniki res naprej pogledajo, kje se je knjižica tiskala, preden si jo nabavijo? Pač pa smo upravičeni gledati učitelji na to, iz kake tiskarne pride knjiga, ki je namenjena naši mladini, oziroma šoli in ki jo je spisal učitelj; od take knjige smemo zahtevati pač po vsi pravici, da se tiska v naši, t. j. „Učiteljski tiskarni“, ki je sad našega dela in pa tudi povsem moderno urejena. Nerazumljivo je tedaj, kako more dati tiskati učitelj svoje publikacije v kaki drugi tiskarni.

Nevolja pa se mora lotiti vsakega zavednega in naprednega učitelja, če vidi, da je tiskana šolstvu in učencem namenjena knjiga, ki jo pred vsem razširjuje učiteljstvo, v „Katoliški tiskarni“. Tam se tiskata „Slovenec“ in „Domoljub“, ki izlivata dan na dan golide najsmrdljivejše gnojnice na napredno slovensko učiteljstvo. Če bi g. izdajatelj „Zab. knj.“ že ničesar drugega ne hotel upoštevati, naj upošteva vsaj to!

Naša znanka iz Srednje vasi, planšarica Rozika, ki tukaj rezidira, je bila imenitno planinsko kostumirana; sicer ne vem, ali na čast saškemu kralju, ki ga je najbrže pričakovala, ali na čast tercetu slavne podoknice — kdo ve?

Postregla nam je prav ljubeznivo, seosebno tercetu je obračala vso pozornost, pri tem smo pa pridno praznili svoje nahrbtnike ambrozije in nektarja, ker čakala nas je še najnapornejša pot na Kredarico. Čeprav smo prehodili že lep kos težavnega pota, smo bili vendar čili in zbijali šale da se je kar kadilo. Iz omenjenega terceta je že znan „pošlatač“, a tudi ostala dva sta dobila svoji imeni, in sicer moj dragi Pišečan visoke postave — „poskakač“, ker je hotel preskočiti vsako zapreko, in poročevalec, ki je hotel kot tak vse videti in slišati in je torej navadno zaostajal, naj bi bil vse kot „potiskač“ naprej potiskal. Da pa oko postave čuva tudi na najvišjih vrhuncih gorá, zvemo šele tedaj, ko se naš graški prijatelj predstavi za dedektiva. Še kot dijak je imel namreč prevažno nalogo, izvohuniti najboljšo pijačo in najlepše punce; pri njem se je dobilo vseh tozadevnih natančnih informacij. Prijatelj detektiv, vendar te moram pomilovati, da v teh gorah ne dobiš primerne terena, kjer bi se mogel izkazati s svojim talentom.

(Dalje.)

Politiški pregled.

* **Ministrski predsednik k volilni reformi za deželne zборе.** Dne 12. t. m. je bila pri ministrskem predsedniku deputacija socialno-demokratske državne zveze, da zahteva splošno volilno pravico za deželne zборе ter zve za stališče vlade v tej stvari. V deputaciji so bili poslanci Beutel, Hudec, Jaroš, Nemeč, Schafer in Seliger. Ministrski predsednik je deputacijo sprejel prijazno ter razpravljal s poslanci o stvari vsestransko. Baron Beck je povedal, da vlada priznava, da je treba volilno pravico za deželne zборе času primerno preosnovati. Lepi uspehi volilne reforme v državnem zboru so jamstvo, da se bo posrečilo uvesti tudi v deželne zборе primerno reformo, varujoč vse upravičene interese. Seveda se reforma poslanske zbornice ne da kar tako prenesti na deželne zборе. Poslanska zbornica je politična korporacija, dočim so deželni zbori ob enem upravne institucije, ki imajo upravljati celo vrsto važnih gospodarskih in administrativnih nalog. Seveda je treba tudi pri volilni pravici za deželne zборе imeti pred očmi politično ravnopravnost, da dobe zastopstvo in primerni vpliv tudi tisti, ki so bili do sedaj izključeni od volilne pravice. Posebne naloge deželnih zborov kot upravnih korporacij pa tudi zahtevajo, da se primerno ozira na gospodarsko razdelitev prebivalstva. Na razmerje v deželi in v mestih, končno pa tudi na gotove politične in socialne momente, zato pa nikakor ne gre, da bi se popolnoma prezirale davčne razmere. Razen teh omejitev je vlada za čimvečje razširjenje volilne pravice za deželne zборе ter smatra za svojo dolžnost, storiti vse, da se omogoči skleniti reformo, ki bo pravična vsem merodajnim razmeram. Kar se tiče posebej volilne reforme za češki deželni zbor, si vlada prizadeva z vsestranskimi pogajanjmi med strankami naravnati stvar v pravi tok. Ali se bo doseglo to že v predstoječem zasedanju, tega danes še ne more povedati. Vsekakor pa bo vlada delala na to, da najde novi deželni zbor reformo kot prvo in najvažnejšo svojo nalogo, kakor bo sploh vlada smatrala za svojo dolžnost, da v novih deželnih zborih predvsem pripomore razširjenju volilne pravice.

* **Sklicanje državnega zbora.** Z Dunaja poročajo, da bo državni zbor sklican na dan 10. oktobra. Prvotno so ga nameravali sklicati šele 18. ali 20. oktobra. Ker se pa sestane ogrski državni zbor že 10. oktobra, neče avstrijska vlada, da bi njen parlament zaostajal za ogrskim.

* **Jugoslovanski minister.** O tem vprašanju poročajo „Obzoru“ nastopno: Nemci morejo biti nervozni kolikor jih je volja, se morejo boriti proti temu, kakor jim drago, toda oni bodo morali prebaviti tudi imenovanje jugoslovanskega ministra. Danes ne stoje stvari tako, da bi se mogel tak dogodek pričakovati, ali namerava se postaviti enega južnoslovanskih politikov na visoko mesto pri centralni vladi. Naloga tega politika bi bila, da obvešča ministrstvo o željah in pritožbah južnih Slovanov. Ta dostojanstvenik bi imel važno nalogo, in zleteti bi bilo, da se izbere tako osebo, ki bi dala narodu garancije, da bodo njegovi interesi dobro zastopani. Z jugoslovanskim ministrom ni torej za sedaj ničesar, ali v kratkem se pojavi v ministrstvu jugoslovanski sekejski načelnik.

* **Deželni proračun štajerski za leto 1908.** izkazuje potrebščin 29,255.664 K, za 1,132.463 K več kot l. 1907. Primanjkljaj znaša 12,999.977 K, za 509.294 K več kot l. 1907. Narasli so zlasti izdatki za deželno kulturo (urejevanje rek in potokov, podpore vinogradnikom, poljedelcem itd.), ti znašajo za l. 1908. 2.563.314 K, za 62.992 K več kot l. 1907.; za šolstvo 12,731.031 K (več za 482.808 K) za dobrodelne in zdravstvene namene (bolnišnice, hiralnice itd.) 9,126.489 K, več za 566.400 K, za vzdrževanje deželnih hiš in posestev 1,051.949 K, več za 55.616 K.

* **„Südmärk“** je darovala lansko leto za nemške šole na Štajerskem 16.311 K. Posodila je posestnikom 55.000 K, obrtnikom in delavcem 12.800 K, in drugih podpor je razdelila 13.000 K. Za Štajersko je izdala 60.076 K, torej več nego polovico skupne darovane vsote (K 104.271).

* **Finančno ministrstvo in „Südmärk“.** „Südmärk“ hoče uprizoriti veliko loterijo na dobitke s 300.000 srečkami po eni kroni — v prid ubogim obrtnikom in kmetom po —